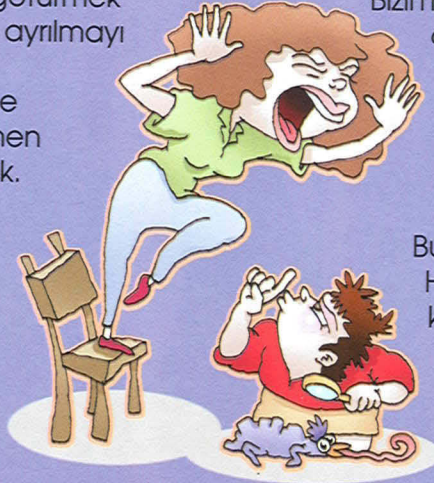

Gözlem Defteri Tutabilirsiniz

Geçen gün evimizin bahçesinde çok güzel bir böcek bulduk. Rengi yeşildi; ama göz alıcı bir yeşil, sanki çok değerli bir metal parçasıymış gibi pırl pırl parlıyordu. Onu dikkatle inceledik. Antenlerine baktık, bacaklarını saydık, yürüyüşünü izledik, kabuğunun biçimini iyice anlamaya çalıştık. Onu çok beğenmiştik; ama belki de bir daha böylesine güzel bir böcek göremeyecektik. Onu alıp eve götürmek geldi içimizden. Doğrusu ondan ayrılmayı pek istemiyorduk, ama buna zorunluyduk. Aklımıza bir düşünce geldi. Onu unutmamak için hemen yanımızdaki deftere resmini çizdik. Çizdiğimiz resmin üzerinde antenlerini, bacaklarını gösterdik. Çok yavaş yürüdüğünü, renginin parlaklığını da altına not ettik. İleride bu notlarımızdan yararlanabileceğimizi düşündük. Belki

bahçemizdeki öteki böceklerle ilgili notlar da alıp burada kaç farklı böcek türünün yaşadığını ortaya koyan bir çalışma da yapabiliriz. Kısacası bu defterdeki, gözlemlerimizi yansıtan notlar gelecekte yapacağımız incelemeler için işimize yarayabilirdi.

Bizim bahçede yaptığımız işi bilim adamları da yaparlar.

Gözlemlerini ve çalışmalarının sonuçlarını not ederler.

Gördükleri değişik hayvanların, bitkilerin ve öteki canlıların resimlerini basit olarak çizerler.

Bunlarla ilgili gözlemlerini yazarlar.

Hatta bunun gibi birçok kişi de kitap okurken öğrenip de

unutmak istemedikleri, ileride işlerine yarayacağını

düşündükleri bilgileri yazarlar.

Böylece bulgularını ve

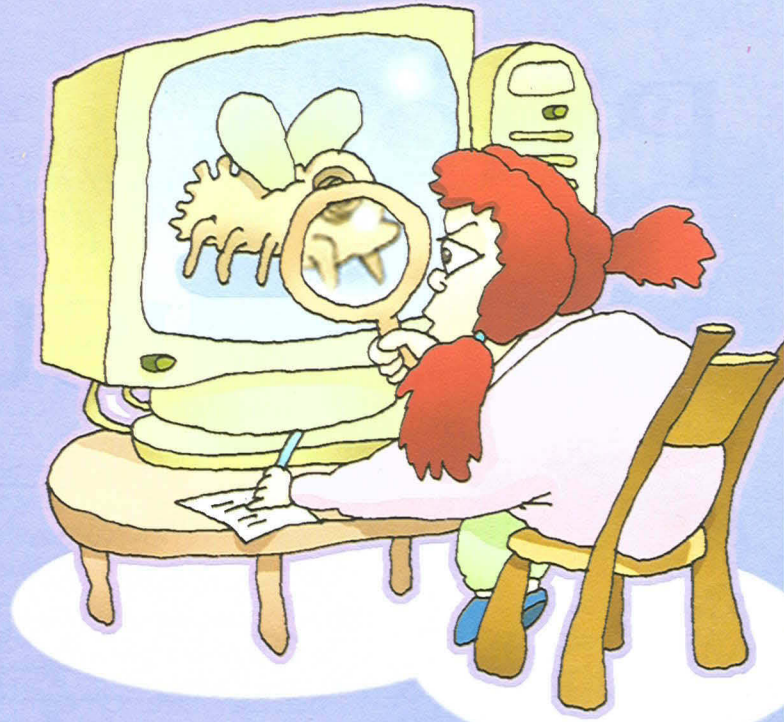
Gözlem Defterinizden Sayfaları Bize Gönderin

Bu yazıyı okuduktan sonra hemen bir defter alın ya da kendiniz yapın. Önümüzdeki mevsim, gözlem ve inceleme yapma yönünden çok uygun bir zaman. Sizden istediğimiz, bize gözlem defterlerinizden sayfalar göndermeniz. Ancak, sayfaları

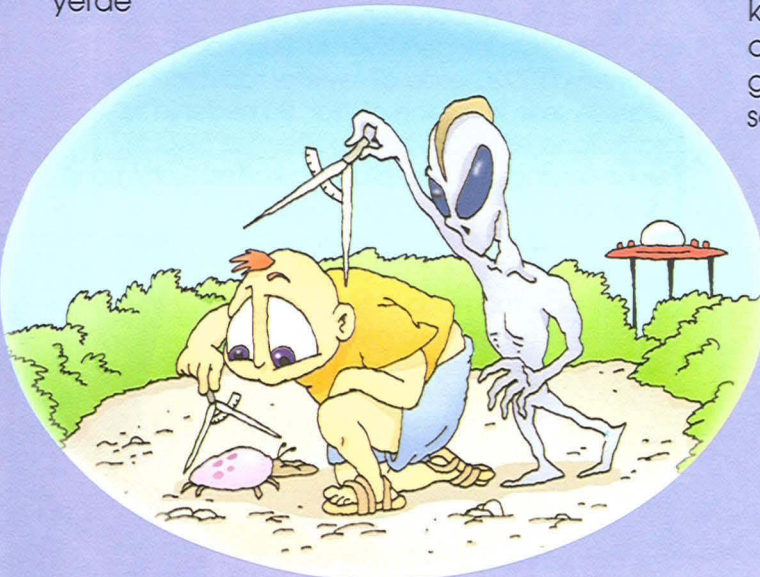
defterinizden yırtmayın ve yalnızca bir benzerini de bizim için başka bir kağıda hazırlayın. Bazılarınızın gözlemlerini, inceleme sonuçlarını ve bunlarla ilgili çizimlerini dergimizde yayımlayacağız. Haydi, bir an önce kolları sıvayıp bu işe başlayın.

gözlemlerini unutmamış olurlar. Eskiden yaşamış pek çok bilim adamının, çalışmalarına yönelik olarak aldıkları ilk notlar bugün hâlâ durmaktadır. Bunlardan biri Charles Darwin'in el yazısıyla aldığı notların bulunduğu defterdir. Darwin, evrim kuramını geliştirmeden önce, rahip olmayı planlıyordu. Aklında böyle bir kuram geliştirme düşüncesi bile yoktu. Ayrıca doğayı çok seviyordu. Kirlardaki her şey ilgisini çekiyor, ona mutluluk veriyordu. Çiçeklerle, kuşlarla, taşlarla, kelebeklerle ve her şeyle ilgileniyordu. Bunları inceliyor, koleksiyonlarını yapıyordu. Özellikle de böceklerle büyük ilgi duyuyordu. İşte bu sırada ona bir öneri geldi. Darwin'den İngiliz Deniz Kuvvetleri'nin gemisi Beagle'la dünya çevresinde yapılacak uzun bir yolculuğa doğabilimci olarak katılması isteniyordu. Öneriyi kabul etti ve gezi başladı. Geziye bir de ressam katılmıştı. Hep birlikte dünyanın pek çok bölgesine gittiler. Darwin oradaki insanları, canlıları, doğayı gözlemledi. Gözlemlerini defterine kaydetti. O sırada gemide bulunan ressam da gördükleri şeylerin resimlerini yaptı. İşte tüm bu notlar ve resimler, geziden döndükten sonra Darwin'in geliştirdiği evrim kuramının temelini oluşturdu.

Peki, gözlem defterini nasıl tutulmalıyız? Bunun yanıtı çok kolay. Kır gezilerine giderken, evinizin bahçesinde oynarken, hayvanat bahçesinde gezerken, tarihi eserlerin bulunduğu yerleri gezerken yapacağınız tek şey kaleminizi ve gözlem defterinizi yanınızda bulundurmak. Elbette bu, gözlem ve incelemelerinizi yalnızca bu yerlerde yapacağınız anlamına gelmez. Dilediğiniz her yerde

yapabilirsiniz. Aklınıza gelen, merak ettiğiniz her şeyi inceleyip gözlemleyebilirsiniz. Çöp tenekesini karıştıran bahçedeki kedileri, evinizdeki böcekleri, sokaktan geçen arabaları gözlemleyebilirsiniz. Yalnız bunları mı? Ailenizdeki bireylerin televizyonda en çok hangi belgeselleri izlediklerini, havuzlardaki suları, parkta oynayan çocukları, gökyüzündeki yıldızları, deniz kıyısındaki denizkabuklarını, kum taneciklerini, balıkları, bitkileri, sokağınızda ağaçları ve daha binlerce konuyu inceleyerek gözlem defterinize not edebilirsiniz, resimlerini çizebilirsiniz. Alacağınız bu notların bazıları, gelecekte çok işinize yarayabilir. Bunları, ileride araştırabilirsiniz, sonuçlar çıkarabilirsiniz. Örneğin, arka bahçenizde yaşayan böcek türlerini belirleyip tanımlayabilirsiniz. Ay'ın ne zamanlar dolunay olduğunu belirleyebilirsiniz. Topladığınız bu bilgilerle elyazınızla kendi kitabınızı oluşturabilirsiniz. Belki de tarih açısından gelecekte kullanılabilecek günümüze ilişkin önemli kayıtlar bile sağlayabilirsiniz.

Gözlem ve inceleme yaparken değişik araçlardan da yararlanabilirsiniz. Dürbün, saat, büyüteç, mikroskop gibi. Ancak, incelemek istediğiniz şeyin özelliğine bağlı olarak bunları kullanmanız gerekebilir. Örneğin, böceklerle ya da bitkilere büyüteçle bakmak daha çok ayrıntı görmenize yardım edebilir.

Zuhal Özer
Resimleyen: Yiğit Özgür